

تذکره علماء

www.ketab.ir

سرشناسه : محمدی ری شهری، محمد، ۱۳۲۵
سوان و نام پدیدآور : دانشنامه امام مهدی (عج) بر پایه قرآن، حدیث و تاریخ (فارسی - عربی)،
محمدی ری شهری، با همکاری سید محمدکاظم طباطبایی؛ ترجمه عبدالهادی مسعودی .
مشخصات نشر : سسه علمی فرهنگی دارالحدیث، سازمان چاپ و نشر، ۱۳۹۳ -
مشخصات ظاهری : ۱۰ ج .

ISBN(set): 978 - 964 - 493 - 754 - 5

ISBN: 978 - 964 - 493 - 756 - 9

وضیعت فهرست نویسی : فیا
موضوع : امام مهدی (عج) امام دوازدهم، ۲۵۵ ق -
موضوع : امام مهدی (عج)، امام دوازدهم، ۲۵۵ ق -- غیبت
شناسه افزوده : طباطبایی، سید محمدکاظم، ۱۳۲۲
شناسه افزوده : مسعودی، عبدالهادی، ۱۳۴۳، مترجم.
رده بندی کنگره : ۱۳۹۳ ۳۳۲۵۲/م ۵۱/ BP
رده بندی دیویی : ۲۹۷/۹۵۹
شماره کتابشناسی ملی : ۳۴۴۳۷۷۱

دانشنامهٔ امام محمدی عجل الله فرجه

بر پایهٔ قرآن، حدیث و تاریخ

فارسی - عربی

محمدی

جلد دوم

مترجم

عبد الهادی معنوی

بایمکاری

محمد کاظم طباطبائی

دجمعی از پژوهشگران

دانش‌نامه امام مهدی علیه السلام بر پایه قرآن، حدیث و تاریخ (فارسی - عربی) / ج ۲

پژوهشگاه قرآن حدیث

محدث محمدی ری شهری

با همکاری: سید محمداکرم طباطبایی

مترجم: عبدالهادی مسعودی

همکاران دیگر:

نقد علمی: رضاستادی و دیگران

آخذ احادیث: محمود کریمیان، محمدرضا سجادی طلب، سید روح الله سید طباطبایی، احمد غلامعلی، غلامحسین مجیدی، محمدرضا سبحانی نیا،

حیدر مسجدی، محمدحسین صالح آبادی

تحقیق و تکمیل مصدربایبی: محمود کریمیان، محمدرضا سجادی طلب

مقابله با مصادر: عبدالکریم مسجدی، عبدالکریم حلفی، رعد بهبهانی

اعراب‌گذار: رسول آفقی

رجال و تراجم: محمداکرم طباطبایی، رحمان ستایش، محمد قنبری

اعتبارسنجی احادیث: محمد کریمیان

همکاری در نگارش تعدیل و بیان: رضا برنجکار، رسول جعفریان، قاسم جوادی، سید حمید حسینی، علی زاد، محمداکرم رحمان ستایش،

علی اصغر رضوانی، احمد رنجبر، غلامحسن شانه‌چی، علی الشیخ، هادی صادقی، مصطفی صادقی،

ضیاءالدین مرتضوی، مهدی مهریزی

بازبین ترجمه: رسول آفقی، سعیدرضا علی‌عسکری

بازبینی نهایی: سید مجتبی حسینی، احمد غلامعلی، حسن فاطمی موحد، مرتضی خوش‌نصیب

پیگیری نهایی: سید روح الله سید طباطبایی، سید محمود طباطبایی، نژاد

همکاران دیگر: محمدهادی خالقی، محمدحسین صالح آبادی

سروراستار فارسی: سعیدرضا علی‌عسکری

ویراستار فارسی: محمد باقری‌زاده شعری، حسین پورشریف، سید محمدعلی طباطبایی، سید محمد دلّال موسوی

سروراستار عربی: حسنین دباغ

ویراستار عربی: حسین انصاری (حمیداوی)

نمونه‌خوان فارسی: علیتی پارسانیا، محمود سیاسی، سید هاشم شهرستان

نمونه‌خوان عربی: محمدعلی دباغی، عبدالکریم حلفی، رعد بهبهانی

صفحه‌آرا: سید علی موسوی کیا

حروفچین: حسین افخمیان، علی اصغر دریاب، علی اکبری

خوش‌نویس: حسن فرزندگان

مدیر آماده‌سازی: محمداقرب نجفی

ناشر: سازمان چاپ و نشر دارالحدیث

چاپ: چهارم / (ویراست دوم) ۱۳۹۷

چاپخانه: دارالحدیث

شمارگان: ۵۰۰

پژوهشگاه قرآن حدیث

دفتر مرکزی: قم، میدان شهدا، خیابان معلم، پلاک ۱۲۵، تلفن: ۰۲۵ - ۳۷۷۴۰۵۲۳ / فاکس: ۰۲۵ - ۳۷۷۴۰۵۷۱ /

ص.ب ۴۴۶۸ / ۳۷۱۸۵

نمایشگاه دائمی علوم حدیث (قم، خیابان معلم) تلفن: ۰۲۵ - ۳۷۷۴۰۵۴۵ / ۰۲۵ - ۳۷۸۴۲۳۱۰ / فروشگاه شماره «۲» (قم، خیابان معلم،

مجتمع ناشران، طبقه همکف پلاک ۲۹) تلفن: ۰۲۵ - ۳۷۸۴۲۳۰۹ / ۰۲۵ - ۳۷۸۴۲۳۱۰

فروشگاه شماره «۳» (شهر ری، حرم حضرت عبدالعظیم حسنی علیه السلام درب شرقی ۷) تلفن: ۰۲۱ - ۵۵۹۵۲۸۶۲

فروشگاه شماره «۴» (شهر ری، حرم حضرت عبدالعظیم حسنی علیه السلام درب جنوبی) تلفن: ۰۲۱ - ۵۱۲۲۴۴۹۳

<http://darolhadith.ir>

ISBN (set): 978 - 964 - 493 - 754 - 5

darolhadith.20@gmail.com

ISBN: 978 - 964 - 493 - 756 - 9

* کلیه حقوق چاپ و نشر برای ناشر محفوظ است.

فهرست اجمالی

۷	فصل چهارم: لزوم شناخت امام مهدی <small>علیه السلام</small>
۳۶	سخنی در بارهٔ وجوب شناخت امام عصر <small>علیه السلام</small>
۴۶	مرگ جاهلیت، اشاره به کُفر است یا گمراهی؟
۶۷	پژوهشی در بارهٔ وظیفهٔ شخص ناتوان از شناخت امام <small>علیه السلام</small>
۷۳	فصل پنجم: اشارت‌ها و بشارت‌های قرآن
۱۰۱	در بارهٔ اشارت‌ها و بشارت‌های قرآن

بخش دوم: زندگی امام مهدی علیه السلام

۱۱۷	فصل یکم: تبار امام مهدی <small>علیه السلام</small>
۱۶۶	انتساب امام مهدی <small>علیه السلام</small> به پیامبر <small>صلی الله علیه و آله</small> از طریق امام حسین بن علی <small>علیه السلام</small>
۱۹۴	پژوهشی در بارهٔ شخصیت مادر امام مهدی <small>علیه السلام</small>
۲۰۵	فصل دوم: ولادت امام مهدی <small>علیه السلام</small>
۲۱۸	پژوهشی در بارهٔ زمان و مکان ولادت امام مهدی <small>علیه السلام</small>
۲۵۹	سخنی در بارهٔ رشد غیر عادی امام مهدی <small>علیه السلام</small>
۲۶۸	پژوهشی در بارهٔ سخن گفتن امام مهدی <small>علیه السلام</small> پس از ولادت
۲۸۱	فصل سوم نام‌ها، کنیه‌ها و لقب‌های امام <small>علیه السلام</small>
۲۸۶	نقدی بر گزارشی در بارهٔ نام پدر امام مهدی <small>علیه السلام</small>
۳۰۷	پژوهشی در بارهٔ نهی از بر زبان آوردن نام امام عصر <small>علیه السلام</small>
۳۲۲	توضیحی در بارهٔ کنیهٔ «ابا صالح»
۳۳۱	پژوهشی در بارهٔ حکم برخاستن به هنگام ذکر امام مهدی <small>علیه السلام</small> با لقب «قائم»
۳۵۵	فصل چهارم: شمایل امام <small>علیه السلام</small>
۳۷۶	سخنی در بارهٔ ویژگی‌های جسمی امام مهدی <small>علیه السلام</small>
۳۸۱	فصل پنجم: طول عمر امام <small>علیه السلام</small>
۳۸۹	پژوهشی در بارهٔ طول عمر امام مهدی <small>علیه السلام</small>

الفصل الرابع

وَجُوبُ مَعْرِفَةِ الْإِمَامِ الْمُهَدِيِّ عَلَيْهِ السَّلَامُ

١ / ٤

وَجُوبُ مَعْرِفَةِ الْإِمَامِ فِي كُلِّ عَصْرِ

١٦٠. الكافي : عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَيْسَى بْنِ عُبَيْدٍ، عَنْ يُونُسَ بْنِ

عَبْدِ الرَّحْمَنِ، عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ الْأَحْوَلِ، عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ :

لَا يَسْعُ النَّاسَ حَتَّى يَسْأَلُوا وَيَتَفَقَّهُوا وَيَعْرِفُوا إِمَامَهُمْ

١٦١. الكافي : عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ حَمَادِ بْنِ عَسَاةٍ، عَنْ حَرِيزِ بْنِ زُرَّارَةَ،

عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عليه السلام قَالَ :

ذُرُوءُ الْأَمْرِ وَسَنَامُهُ وَمِفْتَاحُهُ، وَبَابُ الْأَشْيَاءِ وَرِضَا الرَّحْمَنِ تَبَارَكَ وَتَعَالَى،

الطَّاعَةُ لِلْإِمَامِ بَعْدَ مَعْرِفَتِهِ، ثُمَّ قَالَ : إِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَتَعَالَى يَقُولُ : «مَنْ يَطِيعِ الرَّسُولَ فَقَدْ

أَطَاعَ اللَّهَ وَمَنْ تَوَلَّى فَمَا أَرْسَلْنَاكَ عَلَيْهِمْ حَفِيظًا»^١.

١٦٢. الكافي : عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ، عَنْ أَبِيهِ وَعَبْدِ اللَّهِ بْنِ الصَّلْتِ جَمِيعاً، عَنْ حَمَادِ بْنِ

فهرست تفصیلی

- فصل چهارم. لزوم شناخت امام مهدی علیه السلام ۷
- ۱ / ۴ لزوم شناخت امام علیه السلام در هر زمان ۷
- ۲ / ۴ لزوم شناخت امامان اهل بیت علیهم السلام ۱۵
- ۳ / ۴ فضیلت کسی که امام زمانش را می شناسد ۲۵
- ۴ / ۴ بر حذر داشتن از شناختن امام زمان علیه السلام ۲۹
- الف - آنچه از طریق پیروان اهل بیت علیهم السلام روایت شده است ۲۹
- ب - آنچه از طریق اهل سنت روایت شده است ۳۳
- سخنی در باره وجوب شناخت امام عصر علیه السلام ۳۶
- شناخت کدام امام؟ ۳۹
- ۵ / ۴ عرضه روایت لزوم شناخت امام علیه السلام بر اهل بیت علیهم السلام ۴۳
- مرگ جاهلیت، اشاره به کفر است یا گمراهی؟ ۴۶
- ۶ / ۴ نهی از انکار امامت اهل بیت علیهم السلام و پیروی حاکمان ستمگر ۴۹
- ۷ / ۴ نهی از انکار حتی یک امام از اهل بیت علیهم السلام ۵۳
- ۸ / ۴ نهی از انکار امامت امام قائم علیه السلام ۵۵
- ۹ / ۴ تکلیف کسی که توان شناخت امام علیه السلام را ندارد ۵۹
- پژوهشی در باره وظیفه شخص ناتوان از شناخت امام علیه السلام ۶۷
۱. تلاش برای شناخت امام علیه السلام ۶۷

- ۶۷ ..... ۲. اعتقاد اجمالی به امام عصر علیه السلام
- ۶۸ ..... ۳. عمل طبق احکام قرآن و سنت
- ۷۳ ..... فصل پنجم: اشارت‌ها و بشارت‌های قرآن
- ۷۳ ..... ۱/۵ ظهور دین حق در جهان
- ۸۱ ..... ۲/۵ پیدایی حق و رفتن باطل
- ۸۳ ..... ۳/۵ زنده شدن زمین با عدالت
- ۸۵ ..... ۴/۵ وراثت صالحان
- ۸۷ ..... ۵/۵ امامت مستضعفان
- ۹۳ ..... ۶/۵ خلافت مومنان
- ۹۷ ..... ۷/۵ اجابت دعای درمآنده
- ۱۰۱ ..... درباره اشارت‌ها و بشارت‌های قرآن
- ۱۰۱ ..... شمار آیات مرتبط با حکومت جهانی امام مهدی علیه السلام
- ۱۰۲ ..... اقسام آیات بشارت
- ۱۰۲ ..... ۱. آیات پیشگویی کننده از جهانی شدن اسلام
- ۱۰۲ ..... الف - آیات فراگیر شدن دین حق
- ۱۰۲ ..... ب - آیه حکومت صالحان بر زمین
- ۱۰۳ ..... ج - آیه امامت و وراثت مستضعفان
- ۱۰۴ ..... د - آیه خلافت اهل ایمان و عمل صالح
- ۱۰۵ ..... ه - آیات پایان یافتن فتنه
- ۱۰۶ ..... ۲. آیات اشاره کننده به حکومت جهانی اسلام
- ۱۰۶ ..... الف - حیات زمین پس از مرگ
- ۱۰۷ ..... ب - پیروزی حق و نابودی باطل
- ۱۰۸ ..... ۳. آیات تأویل شده به قیام امام مهدی علیه السلام

۱۱۰ ..... ۳. آیات تطبیق شده بر یاران امام مهدی (عج)

بخش دوم: زندگی امام مهدی علیه السلام

۱۱۷ ..... فصل یکم: تبار امام مهدی علیه السلام

۱۱۷ ..... ۱/۱ مهدی علیه السلام، از اهل بیت پیامبر صلی الله علیه و آله است

۱۲۳ ..... ۲/۱ مهدی علیه السلام، از عترت پیامبر صلی الله علیه و آله است

۱۲۵ ..... ۳/۱ مهدی علیه السلام، از فرزندان پیامبر صلی الله علیه و آله است

۱۲۷ ..... ۴/۱ مهدی علیه السلام، از نسل علی علیه السلام و فاطمه علیها السلام است

۱۳۱ ..... نکته

۱۳۱ ..... ۵/۱ مهدی علیه السلام، از فرزندان فاطمه علیها السلام است

۱۳۳ ..... ۶/۱ مهدی علیه السلام، از فرزندان علی علیه السلام است

۱۴۳ ..... ۷/۱ مهدی علیه السلام، نهمین نفر از نسل حسین علیه السلام است

۱۴۷ ..... نکته

۱۴۷ ..... ۸/۱ مهدی علیه السلام، از نسل امام زین العابدین علیه السلام است

۱۴۷ ..... ۹/۱ مهدی علیه السلام، نسل هفتم امام باقر علیه السلام است

۱۵۱ ..... ۱۰/۱ مهدی علیه السلام، از نسل امام جعفر صادق علیه السلام است

۱۵۱ ..... ۱۱/۱ مهدی علیه السلام، نسل پنجم امام موسی کاظم علیه السلام است

۱۵۵ ..... ۱۲/۱ مهدی علیه السلام، نسل چهارم امام رضا علیه السلام است

۱۵۷ ..... ۱۳/۱ مهدی علیه السلام، نسل سوم امام جواد علیه السلام است

۱۵۷ ..... ۱۴/۱ مهدی علیه السلام، از نسل امام هادی علیه السلام است

۱۶۱ ..... ۱۵/۱ مهدی علیه السلام، فرزند امام عسکری علیه السلام است

۱۶۶ ..... انتساب امام مهدی علیه السلام به پیامبر صلی الله علیه و آله از طریق امام حسین بن علی علیه السلام

۱۶۶ ..... دلیل کسانی که معتقدند امام مهدی علیه السلام از نسل امام حسن علیه السلام است

۴۰۰ ..... دانش نامه امام مهدی علیه السلام / ج ۲

۱۶۷ ..... ردّ نظریه انتساب امام مهدی علیه السلام به امام حسن علیه السلام

۱۶۹ ..... امام مهدی علیه السلام و عباسیان

۱۷۱ ..... ۱۶/۱ مادر امام مهدی علیه السلام

۱۹۴ ..... پژوهشی درباره شخصیت مادر امام مهدی علیه السلام

۱۹۵ ..... یک. نام‌های مادر امام علیه السلام

۱۹۷ ..... دو. نیاکان مادر امام علیه السلام

۱۹۹ ..... آیا مادر امام علیه السلام، واده پادشاه روم بوده است؟

۲۰۵ ..... فصل روم: ولادت امام مهدی علیه السلام

۲۰۵ ..... ۱/۲ تاریخ تولد امام علیه السلام

۲۱۱ ..... ۲/۲ ولادت بنده

۲۱۸ ..... پژوهشی درباره زمان و مکان ولادت امام مهدی علیه السلام

۲۱۸ ..... سال ولادت

۲۲۱ ..... محلّ ولادت

۲۲۳ ..... ۳/۲ ماجرای ولادت امام علیه السلام

۲۵۹ ..... سخنی درباره رشد غیر عادی امام مهدی علیه السلام

۲۶۵ ..... ۴/۲ سخن گفتن امام علیه السلام پس از تولّد

۲۶۸ ..... پژوهشی درباره سخن گفتن امام مهدی علیه السلام پس از ولادت

۲۷۱ ..... ۵/۲ عقیقه برای امام علیه السلام

۲۷۳ ..... ۶/۲ تبریک تولّد امام علیه السلام

۲۷۵ ..... ۷/۲ خبر تولّد و تأکید بر پنهان کردن امام علیه السلام

۲۸۱ ..... فصل سوم نام‌ها، کنیه‌ها و لقب‌های امام علیه السلام

۲۸۱ ..... ۱/۳ نام‌های امام علیه السلام

۲۸۱ ..... الف - همنام و هم‌کنیه پیامبر صلی الله علیه و آله

۴۰۱	فهرست تفصیلی
۲۸۶	نقدی بر گزارشی در باره نام پدر امام مهدی <small>علیه السلام</small>
۲۸۹	ب-م-ح م د
۲۹۱	نکته
۲۹۱	ج-احمد
۲۹۳	د-مهدی
۲۹۵	ه-عبد الله
۲۹۵	و-مؤمل
۲۹۷	۲/۳ نهی از بر زبان آوردن نام امام عصر <small>علیه السلام</small>
۳۰۵	نکته
۳۰۷	پژوهشی در باره نهی از بر زبان آوردن نام امام عصر <small>علیه السلام</small>
۳۰۷	۱. دسته‌بندی احادیث موجود
۳۰۹	۲. بررسی نکات موجود در احادیث و امکان جمع بین آنها
۳۱۰	۳. بررسی سند احادیث
۳۱۱	۴. اقوال موجود در موضوع تسمیه
۳۱۲	۵. جمع‌بندی
۳۱۲	یک. مراد از تسمیه
۳۱۳	دو. بررسی اقوال
۳۱۷	۳/۳ کنیه‌های امام <small>علیه السلام</small>
۳۲۱	توضیحی در باره کنیه «ابا صالح»
۳۲۵	۴/۳ لقب‌ها و اوصاف امام <small>علیه السلام</small>
۳۲۵	اقسام القاب امام مهدی <small>علیه السلام</small>
۳۲۷	الف-بقیه الله
۳۲۹	ب-حجّت الله

- ج - حجّت ۳۲۹
- د - قائم ۳۲۹
- ه - منتظر ۳۲۳
 پژوهشی درباره حکم برخاستن به هنگام ذکر امام مهدی علیه السلام با لقب «قائم»
- و - منتقم ۳۲۷
- ز - مضطر ۳۳۹
- ح - مامول ۳۳۹
- ط - صاحب الزمان ۳۳۹
- ی - صاحب الامر ۳۴۱
- ک - صاحب الدار ۳۴۱
- ل - خَلَف صالح ۳۴۱
- م - طاهر ۳۴۳
- ن - سیّد ۳۴۳
- س - غریم ۳۴۵
- ع - خاتم اوصیا ۳۴۵
- ف - خاتم امامان ۳۴۵
- ص - اوصاف و القابی دیگر ۳۴۵
- فصل چهارم: شمایل امام علیه السلام ۳۵۵
- ۱ / ۴ شمایل امام علیه السلام، مانند شمایل پیامبر صلی الله علیه و آله ۳۵۵
- ۲ / ۴ احادیث پیامبر صلی الله علیه و آله و اهل بیت علیهم السلام در باره شمایل امام علیه السلام ۳۵۹
- ۳ / ۴ شمایل امام علیه السلام از نگاه کسانی که موفق به دیدار او شدند ۳۶۹
- سخنی در باره ویژگی‌های جسمی امام مهدی علیه السلام ۳۷۶
- دسته اول: پیشگویی از سیمای امام علیه السلام پیش از ولادت ۳۷۶

۴۰۳	..... فهرست تفصیلی
۳۷۷	..... دسته دوم: ترسیم سیمای امام <small>علیه السلام</small> در کودکی
۳۷۷	..... دسته سوم: ترسیم سیمای امام <small>علیه السلام</small> در دوران غیبت
۳۷۸	..... دسته چهارم: ترسیم سیمای امام <small>علیه السلام</small> پس از ظهور
۳۸۱	..... فصل پنجم: طول عمر امام <small>علیه السلام</small>
۳۸۱	..... ۱ / ۵ ویژگی نوح <small>علیه السلام</small> در امام <small>علیه السلام</small>
۳۸۳	..... ۲ / ۵ مَثَل او، مَثَل خضر <small>علیه السلام</small> است
۳۸۷	..... ۳ / ۵ مَثَل او، مَثَل عیسی <small>علیه السلام</small> است
۳۸۹	..... وهشی، درباره طول عمر امام مهدی <small>علیه السلام</small>
۳۹۰	..... یک. ادله نبوتی طول عمر
۳۹۰	..... ۱-۱. امکان عقلی طول عمر
۳۹۰	..... ۱-۲. امکان علمی طول عمر
۳۹۱	..... ۱-۳. بهترین دلیل بر امکان طول عمر
۳۹۳	..... دو. ادله اثباتی طول عمر امام عصر <small>علیه السلام</small>
۳۹۳	..... ۲-۱. ادله نقلی
۳۹۴	..... ۲-۲. ادله تجربی

WWW.KOONIR